

Koninklijk Marine Kadettenkorps National Opleidings Centrum

Cursus Kadetten

-Het Zeemansmes-

Samengesteld door :
Hubert Cattoor
Mees Vincent

Eerste uitgave: mei 2004
© Nationaal Opleidings Centrum

Inhoud :

HET ZEEMANSMES :	2
1. Bericht aan de ouders :	2
2. Inleiding :	2
3. Ken je mes :	2
4. Veiligheid :	3
5. Onderhoud :	4
6. Het slijpen van een mes :	4
7. Onderdelen van een zeemansmes :	6
8. Het bekwaamheidsattest Zeemansmes :	6

De inhoud van deze cursus blijft eigendom van het K.M.K. Gebruik ervan is enkel toegestaan voor intern gebruik. Voor extern gebruik, onder welke vorm dan ook, dient men daartoe schriftelijke toestemming te bekomen.

Verantwoordelijke Vorming Nationale Staf

HET ZEEMANSMES :

1. Bericht aan de ouders :

Uw kinderen zullen gedurende hun volledige leven in aanraking komen met messen. Wij vinden dat de kadetten mopeten aangeleerd worden hoe men veilig omgaat met messen. We moedigen u aan om de onderstaande info te lezen en ons te helpen het juiste gebruik en onderhoud van messen aan de kadetten over te brengen.

Het is belangrijk dat een kadet begrijpt dat een mes gevaarlijk kan zijn als deze niet goed onderhouden of verkeerd gebruikt wordt. Begin reeds met het correct gebruik van messen in de keuken. Leer hun hoe een mes te scherpen, hoe op te bergen, hoe te snijden en gebruiken als een werktuig.

Wij vinden het belangrijk dat elke kadet het volgende weet :

- messen zijn werktuigen, geen speelgoed
- een geslepen mes is veel veiliger dan een bot mes
- de scherpe kant en punt van een mes mogen nooit in je eigen richting of in die van anderen wijzen
- in sommige gevallen is een mes verantwoord om specifieke werken uit te voeren, zoals schiemanwerk, op school horen deze niet

2. Inleiding :

Het bezitten van een mes gaat gepaard met het gevoel van trots dat men volwassen genoeg geacht wordt om ermee om te gaan. Maar dit betekent ook dat men van jou verwacht dat je het mes op een verantwoorde en veilige manier zal gebruiken. Zoals een hamer of een schroevendraaier, is een mes een gereedschap om bepaalde werken mee uit te voeren. Het is dus uiteraard belangrijk dat je weet wat en wat niet te doen met het mes, hoe te onderhouden en het juiste gebruik ervan kennen.

Lees deze korte handleiding aandachtig want het staat vol waardevol advies over het gebruik van messen zodat u er jaren lang plezier aan hebt.

3. Ken je mes :

Een mes is in sommige gevallen meer dan alleen maar een handvat (heft) met daaraan een scherp stuk metaal (lemmet). Regelmatig komt het voor dat het mes nog voorzien is van een schroevendraaier, vijl, tang, ... Het mes zelf is het meest gebruikte onderdeel dus zullen we maar hiermee beginnen.

Als je het mes niet gebruikt dien je deze altijd veilig in het handvat op te bergen. Dit voorkomt niet enkel ongevallen maar voorkomt eveneens dat je mes beschadigd of bot wordt.

Het lemmet bestaat uit een hoogwaardig roestvrij staal. Dit staal heeft als eigenschap dat het sterk is, zijn snee en glans behoudt op voorwaarde dat het op een goeie manier onderhouden wordt.

Het mes kan in het handvat ook andere gereedschappen bevatten die in sommige gevallen heel handig kunnen zijn. We denken hierbij aan vijlen, tang, schaar, blikopener, ...

Jouw mes kan je jaren plezier bezorgen op voorwaarde dat ze op een juiste manier gebruikt wordt en regelmatig proper gemaakt wordt, geolied en gescherpt wordt.

4. Veiligheid :

Een mes kan een gevaarlijk gereedschap zijn indien deze niet juist gebruikt wordt.

Opmerking

Je bent nooit scherper dan je mes!!!!!!

Hoe raar het ook mag klinken, een bot mes is veel gevaarlijker dan een scherp mes. Kleine uitschieters kunnen grote wonden veroorzaken. Hoe groter de kracht bij een uitschieter hoe groter de kans op verwondingen. Een mes is gemaakt om te snijden en hoe scherper het lemmet, hoe efficiënter en mooier deze zal snijden. Het doet er niet toe als je nu een stuk vlees of touwwerk snijdt, met een scherp mes zal het werk beter en veiliger gebeuren.

Een belangrijke regel om niet te vergeten is dat je geen snijbewegingen naar jezelf of anderen mag richten. Als het mes tijdens het snijden van een stuk touw of hout uitschiet zal het pas gestopt worden door je hand of lichaam of die van iemand anders.

Hieronder volgen enkele tips voor het veilig gebruik van een mes :

- Leer een mes veilig openen en sluiten. Wees ervan bewust dat je vingers niet in de weg zitten van het scherp van de mes. Oefen voldoende het mes te openen en sluiten zodat je dit op een gemakkelijke manier kan uitvoeren.
- Indien men een mes aan iemand anders doorgeeft dan houdt men het mes altijd bij het lemmet vast met de rug aan de binnenkant van de hand terwijl het heft naar de andere persoon gericht wordt. De andere persoon kan zo het mes veilig overnemen zonder zichzelf en je zelf te verwonden.
- Loop nooit rond of klim nooit hindernissen met een "open" mes. Van zodra je je mes niet meer gebruikt, sluit hem dan. Een open mes kan gevaarlijk zijn.
- Richt nooit de punt of het scherp van het mes naar uzelf of iemand anders.
- Bij het snijden van materiaal zorgt men ervoor dat men van zichzelf wegsnijdt rekening houdend met het feit dat men naar niemand anders kan uitschieten.

- Werp nooit met messen. Alhoewel het lemmet sterk genoeg is, is een mes hiervoor niet gemaakt. In eerste instantie kan het lemmet breken maar belangrijker is het feit dat het mes kan terugkaatsen naar iemand anders of naar jezelf.
- Als je mes niet blokkeert in de open stand, oefen dan geen druk op het mes uit zodat het kan skuiten met eventueel je vingers ertussen.
- Gebruik je mes nooit als hamer.
- Sla nooit met een mes om iets weg te hakken. Niet alleen het feit dat het mes kan wegvliegen is gevaarlijk maar ook het wegspringen van splinters van het materiaal kan gevaarlijk zijn voor de ogen.
- Denk vooraleer iets te snijden na indien het mes zou uitschieten waar het eventueel zou terecht komen. Is dit in je eigen hand of lichaam of die van iemand anders, verander dan je richting van snijden.

Opmerking

De meeste ongevallen met messen kunnen voorkomen worden door je gezond verstand te gebruiken.

5. Onderhoud :

Zoals met veel werkmateriaal dien je deze te onderhouden opdat ze jarenlang goed zouden kunnen functioneren.

Als je mes nat wordt, verwijder dan zo snel mogelijk alle water en laat je mes grondig drogen. Gebruik een lichte olie om het lemmet en scharnieren in te smeren. Verwijder overtollige olie.

Indien je mes voor lange tijd niet gebruikt zal worden voorziet het dan van een beschermende laag olie. Dit zal het oxideren voorkomen.

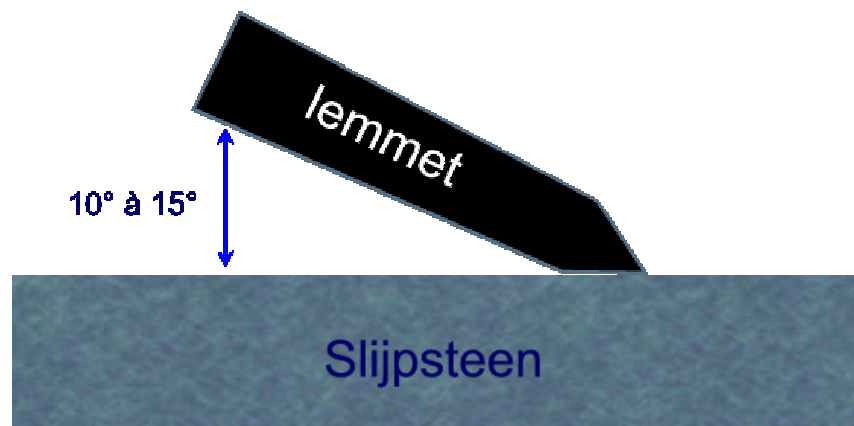
Roest of oxidatie plekken kunnen met behulp van wat staalwol en olie verwijderd worden.

6. Het slijpen van een mes :

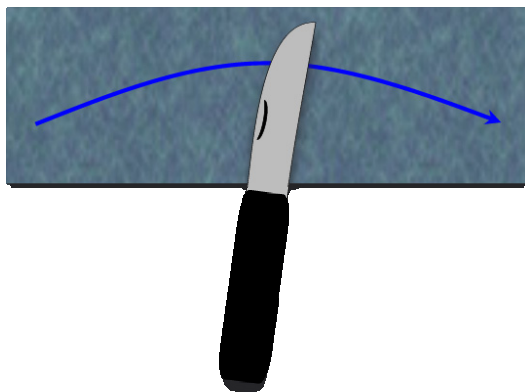
Het slijpen van een mes is een gemakkelijke taak. Men kan een slijpsteentje gebruiken of een slijpsysteem die te verkrijgen is bij een speciaalzaak. Lees altijd aandachtig de bijhorende handleiding voor het beste resultaat en voor je eigen veiligheid.

Het scherpen van je mes is niet zo moeilijk. Als je dit regelmatig uitvoert zal je merken dat telkens met een paar slijpbewegingen het lemmet terug scherp zal zijn.

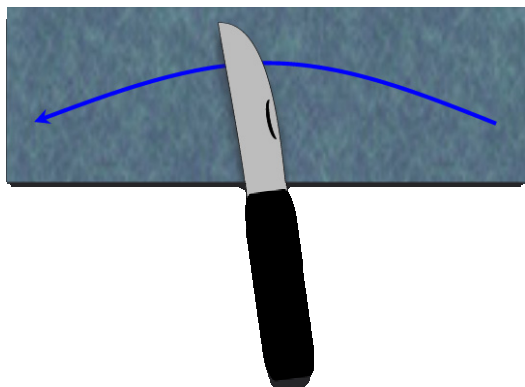
Voer altijd de slijpbewegingen weg van jezelf.

Doe een beetje olie op het slijpsteentje. Bij het slijpen zet je het mes in een hoek van 10° à 15° t.o.v. het steentje.

Wrijf het mes in de richting van de rand van de slijpsteen.

Draai het mes om en wrijf naar de andere rand van het steentje

Bij het slijpen van een mes op een slijpsteen wordt een deel van het staal van het lemmet onder een vaste hoek weggeschuurd. Door het lemmet onder een vaste hoek van 10° à 15° te wrijven wordt dit beetje staal verwijderd. Door het metaal weg te schuren wordt het lemmet bij elke beweging scherper.

Bij het wrijven moet men als het ware een schil van het slijpsteentje proberen te snijden.

7. Onderdelen van een zeemansmes :

Het aantal onderdelen van een zeemansmes varieert enorm omdat er duizend en 1 soorten zeemansmessen bestaan. Het mes die we hier beschrijven is een authentiek zeemansmes van de Belgische Marine die tot op de dag van vandaag nog steeds gebruikt wordt.

Probeer vooral niet een mes te demonteren aangezien dit kan leiden tot een slechte werking van het mes die de veiligheid niet ten goede komt.

8. Het bekwaamheidsattest Zeemansmes :

Iedereen binnen het KMK die een zeemansmes wil dragen dient de bekwaamheidsproef zeemansmes af te leggen. Indien deze persoon met 80 % in de proef slaagt dan wordt hij/zij bekwaam geacht om een zeemansmes te dragen en mag deze voortaan dragen op de uniformen 3 en 4.

De proef moet afgenomen worden door een persoon die reeds in het bezit is van het attest. De examinerator ondertekent zelf het attest.

De attesten kunnen teruggevonden worden op de Instructie CD-rom van het Nationaal Opleidings Centrum.